СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 248. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 23. жовтня, 1929. VOL. XXXVII. No. 248. Jersey City, N. J., Wednesday, October 23, 1929. THREE CENTS.

ВЕЛИЧАВЕ ТОРЖЕСТВО ЗПРИВОДУ ЮВИЛЕЮ ЕДИСОНА

ГЕНРИ ФОРД ВИДАВ МІЛІОНИ ДОЛЯРІВ, ЩОБ УВІКОВІЧНИТИ ПАМЯТЬ СВОГО ПРИЯТЕЛЯ І ДОБРОДІЯ ЛЮДСКОСТИ.

ДІРБОРН (Мишиген), 22. жовтня. — Можна сказати, що ввесь культурний світ брав вчора участь у величім ювилейнім торжестві, яке влаштував Генри Форд Едисонови зприводу 50-літних роковин його електричної лямпи.

Форд побудував у память Едисона Технольогічний Інститут, а кромі того зготовив торжество, якого кошти виносять міліони долярів. Навіть перенесено з Ню Джерзи землю, щоби відбудувати в Менло Парку рідне місце Форда, де він працював перед 50 роками й де зробив свій славний винахід, з якого так тоді сміялися.

Підчас торжества всьо нагадувало старину. Президент Гувер, Форд та Едисон їхали спеціяльно побудованим поїздом зперед 50 літ. Машина поїзду стогнала й курила димом на всі боки. А старий Едисон ходив по вагонах і продавав, як це давно бувало, горіхи й яблока. Продав і президентови Гуверови й Мисенс Гувер, котрі брали від Едисона яблока й їли їх з лупиною. Тільки забули за них заплатити!

Вулицями іста Дітройту тягнулася велка парада, в якій взяв участь між иншими президент Гувер. Ляв дощ і всі перемокли. Але паради не перервано. Люде ждали по вулицях масами. Президент перемок дочиста.

Вечером відбувся величавий бенкет, у якім взяло участь 500 осіб. Абасадор Йонг і президент Гувер виголосили привітні беседи, в яких піднесено заслуги, котрі зробив Едисон для людскости. Разом з тим піднесено, що Америка може бути гордою, що видала таку ґеніяльну людину.

Підчас вечері відчитано телеграми від князя Валії, наступника на англійський престол, і від президента Гінденбурга. В той самий час святковано память Едисона ще й по ріжних культурних центрах світа. Між иншим у Берліні виголосив привітну промову відомий учений Айнштайн.

Промови, які виголошено в Дірборн, розійшлися рівнож по цілім світі. Міг їх чути навіть полярний дослідник Бирд під полудневим бігуном.

ВИРОК ҐАСТОНСЬКОГО СУДУ.

ЗАСУДЖЕНО ВСІХ СІМОХ ОБЖАЛОВАНИХ. ОБОРОНА ЗГОЛОСИЛА ВІДКЛИК. КАЖЕ, ЩО СУДДІ СУДИЛИ ОБЖАЛОВАНИХ НЕ ТАК ЗА ВБИВСТВО ЯК ЗА ЇХ РЕЛІГІЙНІ И ПОЛІТИЧНІ ПЕРЕКОНАННЯ.

ШАРЛОТ (Норт Каролайна), 22. жовтня. — Присяжні судді радили 57 мінут, а вернувши, видали оречення, яким узнали Фреда Ірвіна Біла й шістьох його товаришів винними злочину вбивства другого степеня.

В той спосіб засуджено Фреда Біла, Клеренса Миллера, Джорджа Картера й Джозефа Герисона на вязничну кару від 17 до 20 літ, а прочих обжалованих на вязницю від 12 до 15 літ.

Сейчас по оголошенню вироку оборона видала заяву, в якій критикувала остроту виміру кари, зазначуючи, що тут судді руководилися не так провиною обжалованих, як тим, що їх уважали комуністами й безвірками.

ПЕРЕПОЛОХ НА БІРЖІ.

СПЕКУЛЯНТИ ПОТРАТИЛИ ЗА ОДИН ДЕНЬ СОТКИ МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ. ЕКОНОМІСТИ КАЖУТЬ, ЩО ЦЕ НІЧОГО НЕ ПОШКОДИТЬ КРАЄВИ, А ТІЛЬКИ ВКОРОТИТЬ СПЕКУЛЯЦІЮ.

НЮ ЙОРК, 22. жовтня. — На нюйорській біржі небувалий переполох. Від двох тижнів майже всі папери йдуть вдолину, а вчора летіли стрімголов. Тисячі спекулянтів пішли за один день з торбами.

Вашингтонський уряд пильно слідить за подіями, але не привязує до них особлившої ваги, бо є того переконання, що це, що діється на біржі, не може мати серіозних впливів на загальне економічне положення краю. А вчені економісти думають, що всі папери зприводу спекуляції пішли так високо вгору, що не відповідали ніяким чином своїй дійсній вартости. Тому доперва тепер прийде рівновага, коли шери злетять до своєї дійсної вартости. А ті ще не осягнено й папери повинні ще далі падати.

ВИДАВАВ ТАЙНИ ПРОМИСЛОВЦЯМ.

ВАШИНГТОН, 22. жовтня. — З доходжень, які ведуться в справі лабістів, виходить, що Аесон, тарифовий дорадник сенатора Бингема, видавав промисловцям усе те, що говорено на тайних нарадах сенатської тарифової комісії.

МІСТО ГРЕФТЯРІВ.

НЮ ЙОРК, 22. жовтня. Републиканський кандидат на мейора, Ля Ґардія, твердить, що управа міста не має грошей на дешеві помешкання, школи чи забавові парки для дітей, бо урядові крадуть як круки, а хабарництво, це мова, якою говорить Тамані Гол.

МЕК ДОНЕЛД ПРО ВОЄННУ РОМАНТИКУ.

МОНТРЕАЛ (Канада), 22. жовтня. — Англійський премієр підчеркнув у своїй бесіді, що теперішнє поколіннє має збудувати підстави тріского мира, бо воно було свідком страшного воєнного лихоліття. Боїться тільки, щоби майбутні покоління не взяли теперішніх наших мирних змагань за „воєнну романтику".

ПРОТИ ЗМІНИ КОНСТИТУЦІЇ.

Новий канцлер Австрії, бувший інспектор поліції, Шобер, висунув проєкт зміни конституції австрійської републики. По його плану значно обмежується влада парляменту та збільшується поліційна влада, особливо на випадок народних заворушень. У суді він пропонує значно обмежити права присяглих засідателів, а в багатьох випадках вироки мають оголошувати самі судді. Проти цього проєкту підноситься в Австрії сильна опозиція, особливо зі сторони соціял-демократів.

ПОТОНУВ ВОЯК.

Стаціонований у Плотичі (пов. Бережани) рядовик 52 п. п., Венедикт Семер, потонув підчас купелі в Стрипі.

ЗА ЖИТТЯ В ГРОБІ.

Спенсіонований грубник львівського магістрату, Кирило Качмар, утративши помешкання в „урядовім" будинку, був приневолений перенестися разом з жінкою й сином до незанятої ще мурованої гробниці на Личаківськім цвинтарі. Там провів усе літо.

ВАННА МАГАРАДЖІ.

Англійська фабрика авт Рольс-Ройс дістала небуденне замовлення. Один з індійських магарадж замовив собі мандрівне авто зі спальнею і купальнею. Авто мусить мати такі пружини і ванна мусить бути так поміщена, щоби вода не виливалася з ванни підчас їзди, коли магараджа буде купатися. При ванні на столику буде телефон для розмови з шофером. Через цей телефон магараджа повідомить шофера, коли вода через ванну переллється.

ФІНАНСОВІ ОПЕРАЦІЇ ВАТИКАНУ.

Професійний біржевий голяндський часопис передає інформації, як ужив Ватикан гроші, що дістав від італійського уряду. Один міліярд лірів у державних облігаціях і 750 міл. лірів готівкою спочатку склали в „Банка Комерчіяле Італія", а пізніше за порадою фінансового дорадника Ватикану виміняли облігації на промислові акції, а тільки малу частину дали на державні позички. Крім цього купили облігації державних позичок польських (польська державна тютюнева в Італії) і пакет акцій банкових.

НАЙМОЛОДШИЙ ШОФЕР.

У правилах шоферів забули здається одну важну подробицю: який мінімальний вік мусить мати шофер чи керманич авта, його власник. Забули бодай про це в Парижі. Комунікаційна комісія рішатиме там одно принціпіяльне питання: чи може допуститися до іспиту шофера, що має 3 роки! Син фабриканта дешевих авт і власника гаражу в Парижі 3-літній Рожіе Гардас їздить уже від кількох місяців власним великим автом по одній дільниці. Ця дитина не лише кермує автом з певністю рухів дорослої людини, вводить його в рух, наповняє бензиною, але знає також точно весь склад машини і вміє розяснити прилади й механізм. Цей наймолодший шофер світа є наскрізь сучасним „вундеркіндом".

ПОЛИЧНИК ЖІНКИ.

Інжинір магістрату в Рудї Пабяницький, Олександер Павеславський, застрілився з револьверу тому, що його жінка вдарала його в лице в присутности кільканадцяти осіб у чужій хаті в гостині.

ЗНОВ ОДИН МІЛІОН МЕНШЕ.

Невідомі бандити закралися до почтового уряду в Оршові (Румунія), розбили касу й забрали около один міліон левів.

КОНТРРЕВОЛЮЦІЙНІ МОНАХИ.

Із Калуги (Росія) сповіщають, що в районі села Льва Толстого відкрито контрреволюційну групу монахів. Ці монахи проводили свою підпольну роботу довший час.

УТЕЧА ВЛОМНИКА.

Один із чільних берлінських вломників, Каснер, що очікував від довгого часу берлінські готелі, дав доказ свого великого акробатичного хисту, бо втік з вязниці через ринви й дахи. Майже дві години здоганяла його поліція по берлінських вулицях. У цій утечі його підстрілили в плечі і зловили аж тяжко раненого. Каснер лежить у шпиталі.

ДЕ ШУКАТИ ДІЯМАНТІВ.

Кількох англійських мандрівників, що заблукалися серед південно - африканської пустині, зробили одно цікаве відкриття. Коли вони гинули з голоду та спраги, їм удалося вбити двох струсів. Порізали їх на кусні, щоби їсти. При цій операції, коли розрізували шлунок, найшли там 70 діямантів. Відтепер стало для них (і для багато інших осіб) ясним, чому бушмени та бечуани залюбки уряджують лови на струсів. Вони знають, що струси краще відшукують діяманти, ніж люде, і носять їх не зверху, а в середині.

ЧЕРГОВЕ ПЯТНУВАННЯ „ЗРАДНИКІВ РЕВОЛЮЦІЇ", ТИМ РАЗОМ РОСІЙСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ.

Обєднані збори літературних організацій ВУСПП (всеукраїнська спілка пролетарських письменників), „Молодняк", „Нова Генерація", ВУАРК (всеукраїнська академія робітничої культури), „Плуг", „Західна Україна" та делеґації татарських революційних і пролетарських письменників обговорили — як повідомляє радянська преса — питання про „антирадянські виступи" російських письменників Пильняка й Замятіна й ухвалила резолюцію, в якій між іншим зазначено:

Письменники з репутацією радянських та льояльних до нашого ладу ганебно зрадили довіря пролетаріяту СРСР і почали продаватися білогвардейщині, видаючи за її допомогою свої антирадянські твори. Ми, пролетарські письменники, з обуренням засуджуємо й плямуємо ганьбою цю зраду й висловлюємо певність, що, не зважаючи на окремі зради, пролетарська література зростатиме і скупчить довкола себе все краще, що є в лавах чесних працівників літературного фронту, і що зміцнятиметься диктатура пролетаріяту, одержуючи все нові перемоги над клясовим ворогом.

ЗАРІСТ НА ЛИЦІ.

Мюнхенська лікарка д-р Мюлер зацікавилася наслідками короткої жіночої підстрижки. Вона перевела досліди над кількасот жінками „хлопчаками" і прийшла до висновку, що 20 відс. коротко-стрижок, втративши довге волосся на голові, дістає густіший заріст на лиці. Видно, що „волосата енергія" не марнується. Таким чином жінки мають нову турботу і важливе питання до вирішення: чи краще носити довге волосся, чи ліпше стати похожими на мущин і дістати заріст на лиці.

РЕКОРДИ.

У Польщі й на Поморі є тепер вибори до міської ради; рекорд при цих виборах здобуло містечко Гнев, де на 12 місць радних зголосили 8 ріжних списків зі 101 кандидатами. — У Варшаві матірю стала 60-літня жінка Рухля Б., якої прізвища не подає управа дотичного шпиталю.

ЛЬВІВСЬКА ЗОРЯ НА НЕБІ ГОЛІВУДУ.

Аматори кіна будуть розчаровані. А кандидатки на фільмові зорі підбадьорені. Американська фільмова красуня Кляра Бов — це львівська жидівочка. Вона донька власника каварні „Сіті" і зветься Кляра, не Бов, а Фабіян. У Голівуд попала вона завдяки свому братові, що є там кіновим оператором. Звідки взялась така краса в околиці Гетьманських валів? В Америці перевели їй операцію: виправили ніс, вигладили лице, додали брови. Очі мала автентичні, але вони не виступали добре на „затертім" обличчі. І Американці тепер вірять, що вона Американка. „Газета Поранна" питається здивована, чому славна Кляра Бов не признається, що вона — Полька? Може „Хвіля" мала би право здивуватись, чому міс Кляра не признається, що вона Жидівка?

ПРАВДА ПРО ҐРАНАТИ В ТЕРНОПІЛЬЩИНІ.

Залізничий функціонар Цьолко в Тернополі, обіжджаючи в четвер, 12. вересня на залізному ровері залізничий шлях з Тернополя до Березовиці Вел., завважив на четвертому кільометрі чотири запальники до ґранатів, що там муеїли лежати довший час, бо були розплескані переїздом кількох, а може й кільканацяти поїздів. Ґранатів ніяких не було і справа з „ґранатами" (яких зовсім не було) — а в дійсности з відломками старих запальників виглядає радше на забаву пастухів. Про своє спостереження сказав Цьолко найближчому перетоковому Зазуляцкові, приказав зібрати бляшки залізничому робітникови Прокоповому з Березовиці Вел. і повідомив про все негайно секцію консервації доріг у Тернополі, а ця остання повідомила поліцію. Пущено в рух цілу гурму агентів, а у варшавському бруковому щоденнику АВС появилася нещирна вістка про новий український замах на залізничні шляхи і то ґранатами. В дійсности ніякого замаху не було і з неексплодуючих запальників, що нікому не зробили шкоди, зробили аж бомбовий замах.

НІМЦІ ЗБУДУВАЛИ НОВИЙ ПОВІТРОВИЙ ВЕЛИТЕНЬ

НОВИЙ ЛІТАК ПІДНОСИТЬ 169 ЛЮДЕЙ. ГОДИННИЙ ПРОБНИЙ ЛЕТ ВИКАЗАВ ВЕЛИКУ ВАРТІСТЬ ЛІТАКА. МОЖЛИВО ПОЛЕТИТЬ З ЕВРОПИ ДО НЮ ЙОРКУ.

ФРІДРІХСГАФЕН (Німеччина), 22. жовтня. — На швайцарському озері Констанс відбулася перша проба лету велитня-літака ДО-Х, збудованого німецькою фірмою Дорнієр. Цей літак має 12 моторів, кожний на 500 кінських сил. Збудований з розрахунком безперервного лету 750 миль з вантажем і 72 пасажирами при скорости 125 миль на годину.

Для першого пробного лету на літак було взято замісць вантажу 159 пасажирів і 10 душ його залоги. Людям довелося розміщатися по всіх закутинках літака, де лише можна було якось приміститися. Не зважаючи на величезну вагу 52 тони, літак легко, в 15 секунд, піднісся з води в повітря. Літав він біля одної години над Швайцарією, Австрією та Німеччиною на височині яких 1,200 стіп. Спустився на воду так тихо й плавно, що пасажири зовсім не відчули його осідання.

Фаховці надзвичайно задоволені цим пробним летом і кажуть, що літак розвіяв усі сумніви щодо правдивости розрахунків при проєкті його будови. Два інші такі самі літаки вже знаходяться в половині свого будування. Англія, Франція та Італія також негайно приступлять до будування подібних літаків.

Цей літак збудований для німецької повітрової фірми „Люфтганза" й після остаточної перевірки його моторів полетить до Німецького моря, щоби там, а потім на океані, зробити всі спроби лету в ріжну погоду. Компанія Люфтганза думає поставити цей літак для реґулярного лету між Европою й Південною Америкою. Не виключене, що десь у квітні наступного року ДО-Х полетить з Европи до Ню Йорку.

ДЕМОНСТРАЦІЇ ПРОТИ ПЛЯНУ ЙОНГА.

ВІДБУЛИСЯ В БЕРЛІНІ НАЦІОНАЛІСТИЧНІ ТА КОМУНІСТИЧНІ ДЕМОНСТРАЦІЇ. ПОЛІЦІЯ РОЗГАНЯЛА ДЕМОНСТРАНТІВ ПАЛКАМИ.

БЕРЛІН (Німеччина), 22. жовтня. — Не зважаючи на заборону всяких уличних демонстрацій, в Берліні відбулися демонстрації націоналістів з групи „Сталевих Шоломів" та комуністів, направлені проти принятя пляну Йонга. В кількох випадках поліція розганяла демонстрантів поліційними палками.

В ріжних групах демонстрантів арештовано 120 учасників. Пізніше звільнено 119 після зясовання їх ідентичности. Одного притягають до суду за опір поліції.

УСПІХИ ПОВСТАНЦІВ.

ПОВСТАНЦІ ЗАХОПИЛИ ЗАЛІЗНИЧИЙ ПУНКТ НА ЛІНІЇ ПЕКІН-ГАНКОВ.

ШАНГАЙ (Китай), 22. жовтня. — Ізза цензури трудно добути точні відомости про становище в Китаю. Тепер стало відомо, що в провінції Гонан повстанці захопили важний залізничий пункт Ченгчов і тим перервали комунікацію між Пекіном і Ганковом.

Националістичне правительство говорить, що його війська звільнили цю стацію ізза стратеґічних міркувань для скорочення бойової лінії. Сам президент републики Кай Шек веде операції проти повстанців.

НІМЕЦЬКА ПОЗИЧКА.

НІМЕЧЧИНА ОДЕРЖУЄ 125 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ ПОЗИЧКИ ВІД ШВЕДСЬКОЇ ФІРМИ. БОЛЬШЕВИКИ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ПЕРЕДАЧІ СІРНИКОВОГО МОНОПОЛЮ ШВЕДАМ.

БЕРЛІН (Німеччина), 22. жовтня. — Шведський сірниковий король Крюгер дає німецькому правительству позичку 125,000,000 долярів на 50 років. Це допоможе Німеччині збалянсувати без дефіциту свій державний бюджет. Позичка ця видається за концесію на сірниковий монополь у Німеччині. Крюгер одержує 65% німецької сірникової торговлі та індустрії.

Російські большевики протестують проти договору Німеччини з Крюгером і заявляють, що це ворожий акт Німеччини проти Росії, а також порушення німецько-російського торговельного договору. Взагалі це великий удар по російській сірниковій індустрії.

АМЕРИКАНЕЦЬ ГОЛОВОЮ СВІТОВОГО БАНКУ.

БАДЕН-БАДЕН (Німеччина), 22. жовтня. — Праці конференції по виробленню статута інтернаціонального банку, який має бути оснований згідно з пляном Йонга, приходять до кінця. Тепер намічаються кандидати до уряду майбутнього банку.

На голову банку висувають теперішнього предсідателя конференції, американського банковця Джексона Рейнолдса. Він тепер є головою „Ферст Нешенел Бенк оф Ню Йорк" і очевидно прийме нову номінацію.

ЗВІРСТВА ГАБІБУЛИ.

УБИВ ДВОХ БРАТІВ АМАНУЛИ ТА БУВШОГО ГУБЕРНАТОРА ПРОВІНЦІЇ КАНДАГАР.

ЛОНДОН (Англія), 22. жовтня. — З Афганістану надходять відомости про звірства бувшого узурпатора престола, Габібули. У фортеці Кабула в одній з кімнат знайдено шість страшенно покалічених трупів. Між ними пізнали двох братів Аманули та одного бувшого губернатора. Трох інших не пізнано.

Габібула їх тримав у себе закладниками, домагаючися викупу грішми, а також на випадок, коли би був оточений Надір Ханом, то при помочи арештованих він думав викупитися. Взагалі повідомлють з ріжних частин Афганістану про великі звірства Габібули та його прихильників.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDFD 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

САМ СОБІ ВОРОГ.

Амбіція сама по собі є прикметою доброю, а навіть пожаданою, бо пхає людей до активности й творчости. Але иноді буває вона великим лихом, яке наносить шкоду не тільки амбітній одиниці, але й цілому громадянству. Приміром такої амбіції може послужити американський архитект Гвитней Варрен, котрий доконав великого діла, бо відбудував величаву бібліотеку в Лювен в Бельгії, знищену підчас світової війни, коли Бельгія знаходилася під німецькою окупацією. Всі признають, що американський нарід може дійсно бути гордим з тої будівлі, побудованої після пляну американського архитекта.

І не було такої людини, якаб відмовляла слави архитектови Варренови. Та Варрен напосівся, щоби перед входовою брамою бібліотеки помістити велику мармурову таблицю з написю, що та бібліотека зістала знищена німецькою бішеністю, а відбудована американською благородністю. В той спосіб хотів він увіковічнити, що ту бібліотеку знищили підчас світової війни варвари-Німці, а відбудували її благородні Американці. Зприводу тої написи велася довгими місяцями широка дискусія в світовій пресі, яка була заострена ще й тим, що Варрен покликувався на славного бельгійського патріота, померщого кардинала Мерсіє, котрий мав заявитися за такою написю. І як звичайно в кождій справі, так і тут, одні були за тою написю, а инші проти. Справа та заворушила вкінці цілою Бельгією, навіть парлямент, правительство й король мусіли вмішатися в те непорозуміння, заявляючись проти уміщення проєктованої Варреном таблиці. Бо чим далі від світової війни, тим більше позбавлялися люде воєнної психози й розбирали справу холоднокровно. А розбираючи її в той спосіб, мусіли взяти під увагу, що коли горіла Лювенська бібліотека, то німецькі жовніри серед огню з нараженням життя ратували бібліотеку, виносячи з неї образи й дорогоцінні памятки. Дотого по війні ріжні німецькі бібліотеки старалися надолужити ті втрати, які понесла Лювенська бібліотека, й надсилали їй ріжні книжки, які вона втратила підчас пожежі. Варрен на це все не звертає уваги. Та сам бельгійський уряд, університет і визначні бельгійські вчені й політики, яких можна би виправдати в їх ненависти до Німців, не хотіли уміщення образливої для Німців таблиці. Варрен одначе стояв далі при своїм і виграв тепер справу перед судом. Та його поступок осудив тепер сам президент Гувер, заявляючи це від імени американського народу, який зложив жертви на ту бібліотеку й який собі такої написи не бажає.

Д-р Осип Грицай.

З УСЕСВІТНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

Про Берту Зутнер та її роман "Die Waffen nieder!"

Недавно писав я на сторінках „Свободи" про славний тепер роман Німця Ремарка "Im Westen nichts Neues", який ще раз звернув увагу культурного світа на страхіття війни і став ще одним могутнім товчком до змагань в области пропаґанди ідеї трівкого мира між світовими державами. А притім воно гідне уваги зазначити, що саме в цім році — році світової літературної сензації з приводу противоєнного роману Ремарка — минає 15 років від смерти одної німецької письменниці, вславленої як ініціяторки противоєнного руху та мирної пропаґанди взагалі. Імя цеї письменниці — Берта Зутнер (**Bertha Suttner**), а її найславніщий твір це роман **"Die Waffen nieder!"** („Геть зі зброєю!"), перекладений досі трохи не на всі світові мови.

Так у звязку і з 15-ми роковинами смерти тої визначної жінки і з думками, висловленими мною при обговоренню роману Ремарка, я подаю тут читачам „Свободи" декілька подробиць про Берту Зутнер, її діяльність та її преславний роман.

Хтож вона така родом?

Це тут з погляду на її пізнішу діяльність дуже цікаве. Бо Берта Зутнер своїм родом — знатна староавстрійська аристократка, а саме ґрафянка Кінски (Kinsky), отже нащадок великопанської родини шляхтичів, що належали в колишній цісарській Австрії до найбогатших і наймогутніщих своїм впливом у межах т. зв. „висших кол". Батько письменниці, ґраф Франц Кінски, служив по родинним традиціям при австрійській армії, добувши тут ранґи фельдмаршал-ляйтнанта, отже одної з найвисших військових гідностей у старій імперії. А після того як він, ще перед народинами Берти, помер, опікуном її став один з батьківської рідні, теж високий військовий достойник, що брав участь у воєнних походах славного австрійського ґенерала Радецкого (Radetzky) і залюбки розповідав своїй вихованці про них. Не дивож тому, що як донька батьків, які від роду до роду були ґенералами та фельдмаршалами і вважали своїм найсвятішим обовязком перепоювати молодь родини духом суворого мілітаризму, молоденька Берта захоплювалася зразу військовими традиціями свойого роду та подвигами воєнного ремесла взагалі. Про це пише вона в своїм романі — складенім у формі історії власного життя — зовсім отверто, кажучи між иншим: „...До вчених, поетів, та тих, що відкривали нові світи, я почувала деяку пошану, але справжній подив розбуджували в мене тільки переможці в боях. Цеж, думала я, були найважніші носії історії, керманичі судьбою народів; своєю повагою, величавістю та, щоб не сказати, божескістю, вони всіх инших в народі перевисшали так, як вершки Альп та Гімаляїв перевисшають собою трави і квіти долин" (ст. 4/5*).

Але це захоплення февдальними традиціями ґрафсько-ґенеральського середовища не мало тривати довго. В руки молодої ґрафянки стали з часом—завдяки одній своячці—попадати визначні твори з области фільософії, особливож найбільшого фільософа Німеччини, Імануїла Канта (**Kant, 1724—1804**), з якого творів надзвичайно глибоке враження зробила на неї відома розвідка про ідею вічного мира (**"Zum ewigen Frieden" 1795**). Поодинокі думки цеї книги наводить вона опісля, у своїх власних творах, при кожній нагоді, зазначуючи скрізь тісний звязок свойого світогляду з ними. Та не так то швидко доводиться нащій ґрафянці виступити на літературне поле провісницею заклику „геть зі броєю!" Траґіка воєнного пережиття мусіла стати для неї перш за все глибоко відчутою дійсністю, поки вона змогла змалювати її так вражаючо і по лінії такого накликування до мира, як це бачимо в її романі. А на це пережиття вона надто довго ждати не потребувала. Ось уже молодою панною вона переживає часи італійсько-австрійської війни за визволення Сардинії і Льомбардії (1859), в чотирнацять років опісля грозу німецько-данської війни за Шлезвіґ-Гольштайн (1864), даліж траґедію німецько-австрійської в р. 1866, викликаної в суті речі попередною, а незабаром опісля катастрофальний погром Франції 1870/71 р. у війні з Німцями. Всі ті воєнні заверюхи захоплювали її особисто постільки, що значне число її найближчих свояків брало в кожному зі згаданих тут походів активну участь; їх пережиття на кривавих боєвищах мала вона нагоду пізнати точно та по правді вже то з їх листів з фронту, щоденників і записок, уже то з устних оповідань після повороту, а зрештою — як в р. 1866 з вибухом післявоєнних пошестей (холера) — з особистих досвідів. А обставини в Німеччині і Франції знала вона добре, користуючися своїм особистим побутом тамже. Дотого наша ґрафянка одружилася в 70-их роках з бароном Ґундакаром Зутнером — проти волі родини і тому не без матеріяльних жертв для укоханого своєї душі — з яким вона була дуже щаслива, знайшовши в ньому не тільки вірного товариша життя, але й гідного й висококоталановитого помічника у своїй ціложивтєвій праці. Важно зазначити при тім теж те, що зрілою жінкою вона пізнала основно такі епохальні наукові твори, як Т. Бокля (Buckle) **"History of civilisation in England"** (1857) та Ч. Дарвіна **"On the origin of species..."** (1859), з яких перший дав їй цінні матеріяли щодо впливу воєнних страхіть на психіку людини та її життєтворчу спромогу, а другий глибше розуміння життя в природі у звязку з розвитком життя людини.

І так після першого, анонімово написаного, роману "Das Maschinenzeitalter" („Вік машин") появився в р. 1889 її роман "Die Waffen nieder!"

На свій час — справді предивна книга.

Бо уявім собі тільки епоху появи цього твору з погляду на його середовище. Це стара Австрія цісаря Франца Йосифа. Та Австрія, що спиралася скрізь і всюди на штиках своєї страшенними коштами вдержуваної армії. Та Австрія, де військо й казарма володіли всевладно, де мілітарні кола мали рішаючий вплив на всі державні справи, де супостати з рядів славетної „тайної дипльоматії" були авторітетніші своїм голосом, ніж голос міліонів гнобленого народа. Та Австрія, якої лаври військової слави — ось як Кустоцца, Новарра або Лісса — були властиво лаврами наїздників, що сковували волю чужих народів (Мадярщина, Італія, Босна), і ще в 1914 викликали світову війну своїм деспотичним поведенням проти Сербів. Так кому тоді було важитися виступати проти армії і її фундаментальної рації — війни? Адже навіть у хаті нашого галицького хлібороба пишалися на стіні обік Богородиці та святого Миколи дешевенькі малюнки цісаря, цісаревої та їх родини і такіж малюнки з італійських боїв, на яких вусаті австрійські ґенерали на неімовірно білих конях вказували шаблями нашим рекрутам, де би то їм класти голови за найдорожшого цісаря Франца Йосифа. А в австрійській суспільности традиції льояльности до монархії й до цісаря не перевелися ще й до сьогодня, чого доказом хочби та її нинішня Heimwehr, якої реакційні наступи звертають нині на Австрію очі всього світа. Значить — роман Берти Зутнер, спрямований проти війни й армії, тайної дипльоматії й поневолення народів при допомозі війни, проти брехні про ворожнечу народів, викликувану в суті речі тільки ворожнечею між міністерськими кабінетами, був зі сторони авроків автом неабиякої відваги. Він написаний у формі щоденника ґрафянки Марти Альтґавс, і обіймає собою в 7 обширних главах події з життя записуючої від 1859—1889 р., начислюючи в першій лінії очевидно події воєнні. Ґрафянка Марта розповідає нам уперед про своє аристократичне виховання, ведене її батьком, фельдмаршалом, так, що вона — як уже зазначено — стає поклонницею мілітаризму; опісля про те, як вона під враженням смерти свойого молодого чоловіка, рітмайстра ґрафа Арно Доцки, що гине в війні 1859 р., починає відвертатися від цього насильно накиненого їй ідеалу. З гострим критицизмом малює вона як постать старого фельдмаршала, що поза мілітаристичними інтересами Австрії не хоче розуміти нікого й нічого, головнож прав ограблюваних народів, так і принадну постать свойого першого чоловіка, що ради родинних традицій преться на війну без фактичної потреби, не дбаючи зовсім про молоду жінку й дитинку. Даліж бачимо Марту підчас мира в прегарно змальованім щасливім подружжю з її другим чоловіком, полковником бароном Теллінґом. Одначе ідилія цього щастя переривається швидко з його відходами на війну в р. 1864 та вдруге 1866 р. Але воно мало сказати, що Берта Зутнер учить нас ненавидіти війну тільки з погляду на руїну особистого щастя своєї геройки.

Ні — так вузко вона справи не бере.

(Конець буде).

*) Перекладені місця наводжу по текстові оригіналу, у виданню: „Die Waffen nieder". Eine Lebensgeschichte von Bertha Suttner. 39 Auflage. Berlin 1917. 2 Baende.

Іван Вазов.

СВЯТОСЛАВ ТЕРТЕР

(Історична повість із часів боротьби за волю Болгарії).

(З болгарської мови переклав Михайло Процик).

(16)

Нараз дві кріпки руки схопили його ззаду за руки. Радоіл переляканий кинувся. Але руки, що держали його, були сильні. Радоіл сильним рухом відіпхнув напасника й ударив його пястуком між очи. Той засвистав. Як стій із воріт Годиславового дому вибігла ґурма слуг і кинулася на Радоіла. Побачив він це і зрозумів велику небезпеку, яка грозила йому. І вивязався завзятий бій між тим великаном і Годиславовими людьми. Опертий об стіну боронився мечем. Противник скалічив його ножем у руку. Радоіл заревів, відступив від стіни та кинувся розпучливо між напасників. Бив, рубав, торощив страшною зброєю.

На землю падали трупи, качалися ранені. А він виривався, рубав, напирав наче бішений, без памяти, наче ураган. За десять хвиль такої боротьби поле бою очистилося. Радоіл кинувся втікати в західному напрямку по збічах Трапезиці. Нічна варта, зваблена криками, пустилася за ним у погоню. Радоіл чув поза собою брязкіт шабель. Скочив у Янтру, перебродив її по пояс у воді та вийшов на другий беріг. Угорі на збочі чорніла скеля Царевецького гостинця. Видряпався на кручу, наче козуля скельниця, а йому на здогін відділ вартових, що також перейшли в брід Янтру. Радоіл добіг до стіп скелі. Там, де її перетинав плай, перебіг щілину під ланцюховим мостом і спустився по кручі, під якою знову вилася Янтра.

В тій хвилі місяць показався понад одною з вежечок Царевеця й освітив ціле місто.

Небаром і погоня покаазалася в плаї.

Одначе Радоіл утік.

Смілець і Святослав.

Смілець задріжав, як довідався від Теміра про повну невдачу засідки, уладженої тої ночі в устю. А дякував Богові, як йому сказали, що всі три наймлені розбишаки переплатили це життям. Тож ніхто з них не промовить і не зрадить Теміра, що кинуло би небезпечне підозріння на нього самого.

Одначе Смілець не почувався зовсім спокійний. Казав запросити до себе Святослава, щоби йому висловити співчуття і радість з приводу його рятунку.

Святослав вельми счудувався передовсім запросинами, надягнув на себе найгарніщий одяг і пішов у палату. Смілецеві двораки і достойники витали Святослава при вході з почестями, які належаться членам царської родини.

Смілець приняв його у світлиці своєї жінки. Вона сиділа у великім кріслі, робила мережки.

Святослав поклонився низько насамперед Смілецеві, а потім Марії.

— Приймаю тебе, князю, у цариціній світлиці тому, що ти мене тут застав, а при цьому ти для нас не чужий — сказав Смілець і усміхнувся приязно. — Одначе мушу негайно пояснити тобі, чому я покликав тебе. З цілого серця складаємо тобі бажання з нагоди чудесного врятування. Милосердний Бог не позволив, щоби пролито кров такого знатного і гарного юнака та заслонив тебе своєю правицею дорогоцінне твоє життя перед ударами огидних злочинців.

— Щиро дякує тобі твій слуга, володарю, за твої такі ласкаві слова — відповів Святослав і вклонився низько.

Потім Смілець розпитував його про подробиці пригоди! Після вияснень, які Святослав уважав відповідним дати, Смілець, зворушений, розплакався.

— Благословенно імя Господне, нині і присно і во віки віков, амінь!

Кажучи це, Смілець перехрестився перед святими образами.

Також і Марія раділа:

— О, що за щастя! А що то були за подорожні, що помогли тобі в такій страшній хвилі? — спитала вона.

— Принагідні подорожні.

— Принагідні подорожні? То були ангели, зіслані з неба! — відізвався Смілець із удаваним схвилюванням. — Так, що то буули за одні, князю? Я хотів би винагородити їх щедро.

— Не знаю цих добрих людей, ані боярин Дамян, ані мої слуги не знають їх. А як я опамятався, щоби їх спитати, хто вони, вже їх не було... але подобали на купців.

— Слава Богу, слава Богу!... ти мав щастя!... Яка шкода, що ці опришки не є тепер у моїх руках, щоби я їх бачив на палях... — говорив Смілець — сину мій, Святославе, які ми раді!...

— Дякую, владико.

І Святослав поклонився йому.

— Нині це правдиве свято для нас, бо Святослав мій гість, хоч не з власної волі... Князю, не відвідуєш нас ніколи, а ми так любимо тебе!

— Князь не є чужий для нас, хоч поступає як чужий... тажми свояки — говорила Марія з усміхом, не підводячи очей від роботи.

— Входити до палати мають лише право ті, які або радою, або мечем можуть бути в чімсь помічні — відповів Святослав.

Смілець усміхнувся добродушно.

— Так, так, князь не любить Царевеця, ані його почестей, ані його трудів. Він волить веселощі ніж журби. Молодий, хоче натішитися молодістю... Ах! Коби я був у твоїх літах... Завидую тобі, князю...

— Князю — відізвалася цариця — маєш гарну жінку.

— Вона не така гарна, як добра, найясніша пані.

— І богата — додав Смілець. — То гарно, гарно. Але ти провинився, що не запросив нас на весілля.

— Ми постановили, щоби було тихе. Дякую за честь, найясніший пане.

— Поздорови від нас Фрозину... Гадаю, що вона не відмовиться приняти від нас шлюбні дарунки?

— Дякую від себе за таку високу ласку.

Святослав поцілував беріг Смілецевого одягу та відступив кілька кроків і хотів відійти.

— Хай тебе Бог хоронить. Князю, бережися! Ми, великі, наражені на великі небезпеки.

— Справді, володарю.

Святослав уклонився ще раз і вийшов.

Смілець із усміхом звернувся до своєї жінки:

— Люба Маріє, хто з нас був більший комедіянт?

Вона підвела голову та гляділа на нього здивована.

— Ти бачила, як ми старалися один одного перевищити у брехні... Цей хитрий Куманець доїхав мені до печінок... Я волів би бачити його у таборі Чокія, а ще краще — в пеклі... замісць щоби шлявся по Тирнові.

Смілець походив хвилину сюди й туди, а потім говорив далі:

— А що діється із сербською помічю?... Не знаю навіть, чи дочка наша приїхала на місце?

— Ми післали її до цих сербських дикарів — говорила нахмарена Марія — продали її, наче худобину.

— Коли ця жертва не буде безплодна, престіл буде врятований і ми будемо врятовані — відповів Смілець. — Вже це само сватання помогло нам. Чокі, як довідався, що може тут стрінути і сербське військо, здержав похід. Тепер лютує біля Добрича.

— А коли Серби не прийдуть? — спитала Марія.

Смілець здвигнув раменами.

— Чомуж не попросиш помочі в мого дядька, Андроника?

— І патріярх домагається цього, і дехто з боярів, а найбільше мій брат, Радослав... Та я не хочу Греків, Маріє... я не хочу... Задержати престіл при їх підмозі, це мене не манить... Примір Івана Асена III. ще свіжий в моїй памяти. Але я не трачу надії в Бозі. Нарід добре держиться. А цар Мілутин не буде глухий на мою просьбу.

Балдієве царство.

На північ від Преславя, в цвітучій долині Камчі лежали Балдієві посілости.

Були вони дуже обширні, в їх склад увіходили три села. Надійшла осінь, дерева понад рікою вже жовкли. Старий, дубовий ліс, попри який ішла дорога зі Шумлі до Преславя, ліс, який по части ще є нині, глух в осінній позолоті. Товстезні пні самітно знімали покручені конари до неба, з їх понурої самотини віяло пригноблення, разом із глухим шумом вітру.

Переказ каже, що ці ліси належали до царя Симеона. В їх тіни пирував він із воєводами та боярами, коли остогид йому гамір і заколот Преславя. Потім переходив із рук до рук, за півчверта століття, дістався на власність бана Балдю, разом із околичними полями. Константин Тіхо, в перших роках володіння збільшив цю посілість наданнями за важні заслуги Балдю.

Поза лісом стояли будинки, будовані з дерева і пруття. Біля них стояв боярський поверховий замок, мурований, з вежечкою. В цьому замку жив бан, коли був у своїх посілостях.

Далеко довкола простягалися поля, левади, пасовища та виноградники. На пасовищах паслися ріжнобарвні стада овець, худоби та коней. Рік був урожайний, шпихлірі повні збіжа, бочки повні вина. Обороги необбираної кукурудзи стояли довкола хутора. Грецькі купці приходили здалека закуповувати земні плоди, бо великий неврожай був у Малій Азії та в південній Франції, з причини посухи й комашні.

Крім хутірної служби, що працювала на полях Балдю, яка жила на хуторі, до бана належали також і люди трох сіл. На основі тодішніх, на-пів февдальних звичаїв, селяне ці були привязані до ріллі, не мали права покинути її або продати.

Ріллю управляли вони на свій рахунок, а обовязані були віддавати часть плодів бояринові, або в заміну за це давали днину. Крім того мусіли й відробляти спільно бояринові згори означену скількість днів у році.

Таких селян звали тоді отроками, себто кметями та загородниками.

(Дальше буде).

ДО ВСЬОГО ЧЛЕНСТВА У. Н. СОЮЗА.

Високоповажані Урядники і Члени:—

Зі смертю бл. п. Семена Ядловського відійшов від нас на вічний спочинок один з найбільше заслужених працівників У. Н. Союза, віддавши нам 27 літ найкращого свого життя, повних солідної організаційної праці.

Так тихо, як колись прийшов до нас, так може ще тихше і без прощання відійшов, оставляючи нам овочі своєї тихої, щирої, повної відданости і пожертвовання, довголітньої праці, якої сліди не затруться так довго, як довго істнувати буде У. Н. Союз.

Щоб увіковічнити і гідно вшанувати память Покійного, отсим отвирається збірку добровільних жертв на два осібні фонди. Один на Фонд стипендійний імени Покійного, а другий на будову памятника на могилі Покійного в Смерековці на Лемківщині. Зазначуючи згори, що не в тім річ, скільки хто жертвує, але в тім, щоби всі жертвували, дякуємо заздалегідь за всі жертви, хочби найдрібніші.

Фонд стипендійний призначується на допомогу бідним ученикам робітничих і промислових шкіл у старім краю, даючи першенство походячим з Лемківщини, звідки й бл. п. Семен Ядловський походив.

Жертви проситься надсилати прямо до гол. канцелярії У. Н. Союза, однак осібно від усяких інших посилок і з виразним зазначенням, на котрий фонд кілько, бо після того ті жертви будуть покwитовані проголошенням у „Свободі".

Хай Рідна Земля буде Йому пером, а вічна память і пошана Його імени між нами во віки!

ГОЛОВНИЙ УРЯД У. Н. СОЮЗА:

Головний предсідатель: **Микола Мурашко;** Головний містопредс.: **Василь Гришко;** Головна містопредс.: **Юлія Баволяк;** Голов. рек. секр.: **Іван Каштанюк;** Голов. фін. секр.: **Роман Слободян;** Голов. касієр: **Василь Левчик;** Контрольна комісія: **Онуфрій Шараварко, Григорій Пипюк, Д-р Волод. Клодницький;** Менаджер „Свободи": **Петро Мацьовський,** заст.; Радні: **Д-р М. Клим,** Інж. **Володимир Маліевич, Т. Михальчук, Анна Боївка, Стефан Заблоцький, Стефан Слободян,** о. В. Сполітакевич, **Марія** (Ольшаницька) **Розуміло, Олександер Питляр, Павло Стадник.**

ДОПОМОЖІМ УКРАЇНСЬКІЙ МОЛОДІ.

Шановні Земляки!

Ви, що через недолю та лиху годину опинилися в Америці, мусите найкраще зрозуміти значіння освіти, якої так бракувало і бракує нашому народові в старому краю. Колиб Україна мала більше освічених людей, то малаб вона і власну свою державу, а її діти не тинялисяб по чужині. До Вас, Брати-Українці Нового Світу, буде наша мова.

В році 1922 була зорганізована в Чехословаччині перша українська висока фахова школа, по типу політехнікума. Це Українська Господарська Академія. Ця школа була створена дякуючи матеріяльній допомозі чехословацького народу та національному піднесенні Українців, що розсіяні на еміграції.

Уже 7 років існує ця школа, в якій всі дисципліни викладаються по українськи і яка випускає не тільки інженірів ріжних фахів, а й палких українських патріотів.

За 7 років свого існування Академія випустила 376 інженірів, яких більшість уже працює для добра нашого народу в Галичині, на Волині, в Буковині й Бесарабщині та на Підкарпаттю.

Опинившися по тій чи иншій причині за межами своєї Батьківщини, майже всі юнаки-Українці за допомогою Академії закінчили, хто її не має, середню та здобули, чи закінчують, високу освіту. Усі студенти одержували стипендію (біля $15 місячно), від Уряду Чехословаччини, але, починаючи з р. 1927 для тих, що поступили на 1-ший річник, видачу стипендій припинено.

Тепер студіює в Академії 181 студентів та 21 вільних слухачів, з яких 90 душ уже не мають стипендій. З цих студентів 60 душ дістають деяку підтримку від своїх рідних чи близьких, а 30 — не мають жадного забезпечення. Щоб допомогти цим студентам закінчити освіту, професура Академії, а також всі її службовці дають по 6% від свого скромного утримання (від $30 до $50 місячно). Таксамо роблять і студенти, що дістають стипендію біля $15 місячно), віддаючи 1½% бюджету своїм незабезпеченим товаришам. Ці пожертви на кожного незаможнього студента дають по 80—120 кч. місячно, тобто від $3 до $4.

Звичайно при такій допомозі студенти не живуть, а животіють. Майже 50% з них „обідає" за 1½ кч. або один „нікель", що з такою легкістю кидається в Америці при вході в собвей. Ваш „нікель" то є обід нашого бідолашного студента.

А чимало з цих студентів так „обідає" лиш 2—3 рази на тиждень, а решту днів сидять на хлібі та на воді, живучи до того по горищах, зимою вохких та холодних.

Чи дивно, що значна частина з цих бідолах, голодних та роздягнених, піддалися хворобам та остаточно виснажилися?

Але, не дивлячись на такі жахливі умови існування, наші студенти недопомоговці не кидають науки, і ризикуючи своїм здоровям, або і своїм життям, вони твердо йдуть наміченим шляхом до своєї цілі, твердо памятаючи про значіння освіченої одиниці при боротьбі за долю своєї Батьківщини.

На відозву українського письменника Короліва-Старого відгукнулися були наші земляки з маленької Буковини. Дарма, що там є всього 320,000 українського люду. Як зачули вони про біду своїх братів студентів недопомоговців Академії, то зараз же заложили Доброчинний Комітет і почали звертатися від хати до хати, закликаючи до громадського та національного обовязку кожного Українця. І на цей заклик широко відгукнулося населення Буковини. Протягом 3 місяців вони зібрали понад 130,000 левів, тобто кожен другий дав свою лею на цю мету. Дякуючи цій щедрій підтримці, наші незаможні студенти вже 3 місяці діставали допомогу по 300 кч., тобто $8 — $9 місячно.

Та чи можнаж числити на допомогу лише одних буковинських земляків, які мусять задовольняти силу всяких инших потреб для відродження свого національного і суспільного життя, що 10 років було під тиском урядових репресій? А тимчасом наших студентам-недопомоговцям треба проіснувати ще два роки, доки вони не закінчать своїх студій в Академії. Літом ім майже не давадось допомоги і вони працювали фізично задля студій. Але при платні в Европі за фізичну працю ім пощастило тільки підживитися.

Тому то Благодійно-Допомоговий Комітет при Українській Господарській Академії, що опікується долею студентів-недопомоговців, звертається до всіх земляків з великим проханням:

Поможіть Українській Молоді стати корисними працьовниками на народній ниві. Поможіть їм своїми бодай дрібними датками закінчити студії своєї Рідної Школи. Памятайте, що ваш „нікель" то є обід нашого студента. Коли кожний Українець Злучених Держав менше на одну „гуму" пожував би в місяць, то це уже забезпечилоб цих бідолах. Досить дати, пожертву в 1 цент місячно чи, то хто асекурується, і наші недопомоговці матимуть забезпечення. Підтримайтеж святе діло помочі, що започаткував невеличкий гурток добросердечних буковинських Українців.

В. Іванис,
голова Благодійно-Допомогового Комітету, Доцент.

О. Катеринчак,
секретар.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписана, складаю щиру подяку головному урядови У. Н. Союза за скоре виплачення мені посмертного по смерти мого мужа Дмитра Посідa.

Також дякую урядникам з 361 відділу У. Н. Союза за їх поміч і щиру працю, яку вони виявили в моїм горю.

Катерина Посід,
Ню Йорк, Н. Й.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Укр. Запомогове Товариство Дністер, від. 361 Укр. Н. Союза в Ню Йорку повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що надзвичайні збори відбудуться в пятницю, 25-го жовтня ц. р. в Укр. Нар. Домі 217-19 E. 6th St., New York City. Кожний член має бути на сих зборах точно о год. 8-мій вечером. Справа дуже важна, котра мусить бути рішена Вами на сих зборах. Се Ваша власна ухвала. Коли котрий член не виконає сеї ухвали (не явиться на зборах), так буде вільний після статута. — За уряд Тов-а: Е. Гузар, голова; Д. Костишин, секр.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

БРАК МОРАЛЬНОЇ И НАЦІОНАЛЬНОЇ ГІДНОСТИ.

Щоби бути народом свідомим і державним, потрібно, щоби той нарід на всяких ділянках свого життя вмів постояти в обороні національної чести. Людина з моральним характером уміє постояти на кождім кроці в обороні чи то Рідної Школи, чи інвалідів, чи політичних вязнів, чи Українські В. О., чи то своєї допомогової організації або якої иншої, рівнож і своїх чесних провідників. Характером моральним не є той, що бачить у когось в оці порошину, а не бачить поліна в своїм оці.

Правдою є, що багато з нас, котрі пруться до якогось проводу чи то в товаристві, чи в клюбі, чи в народних домах, богато говорять про моральність характеру. Але часто їх руки зі смолою й нераз народна праця прилипала до їх рук. Такі люди умішть себе хвалити, що вони є чесні й справедливі і т. д. Та моральність характеру пізнається не по словах, а по ділах.

Моральність мусить бути на кождім кроці в життю людини, а особливо в того, котрий інтересується або бере участь з народнім життю. Щодо української імігpації у Злучених Державах, то під оглядом морального характеру не можна сказати, що вся вона однакова. Після мого спостереження Українці по великих містах стоять низше зі своїм моральним характером від тих, котрі мешкають по менших містах. От, примірoм, візьмім Ню Йорк, де є до 40 тисяч Українців. А однак ми тут стоїмо дуже низько з нашим моральним характером. Тут ми, правда, всі „мудрі" на політиці. Ми все хочемо й нічого не хочемо. Ми все робимо й нічого не робимо. Ми все будуємо, а нічого не маємо. Правда, ми спритні до того, щоб уміємо вишукати тих, котрі завинили. Всі кажемо, що той завинив або тамтой, але кожний обминає себе. Хоч правду сказати треба, що ми всі винуваті в розвалі нашого національно-громадського життя, але не всі однаково. Одні винні більше, другі менше, однак загально ми всі винуваті.

Ми, Українці в Ню Йорку, не маємо виробленого морального характеру. Ми ніколи не зробимо так, як вимагає народна справа чи справа якоїсь інституції, а всі кричимо, що „так мае бути, як я кажу". А в Ню Йорку завжди рік від року відбуваються процеси за народні інституції. З того користають лише адвокати, а нарід як не мав нічого, так і не має. Нема народного дому і т. д.

Щодо дітей, то аж страшно говорити. Родичі зовсім не дбають за них. До української школи не посилають. На запит, чому родичі не посилають дітей до української школи, найбільше відповідають, що не хочуть діти йти. Отож поза американською школою дітей виховує вулиця, а декотрих мами та батьки приучують муншайн варити. Коли так буде далі, то українське громадянство вне́довзі дочекається, що діти будуть виховані на злочинців. Є випадки, що тато ходить до церкви укр. гр.-кат., мама до укр. православної, а дітей посилають до польської вечірньої школи до „костела; мовляв: польська мова скорше придасться, ніж українська.

Ще мушу згадати про школу українських національних танків під проводом балетмайстра В. Авраменка. Здавалося, що в тім гарнім ділі піде дещо краще, бо звичайно всі хвалили національні танки. Однак на 40 тисяч Українців заледви 80 дітей ходить до школи. Отже зі сього можна пізнати, що українське громадянство в Ню Йорку не має морального характеру, ні національної гідности й шкода, що ми богато говоримо про Шевченка та Франка і т. д., однак якби вони встали, то ми би їх камінням обкидали або залишилиб їх з голоду гинути.

Можливо, що комусь з громадян буде неприємно це читати, та нема де правди діти, а треба висказати отверто про наші хиби й признатися до вини, щоби всім взятися до тої праці, з котрої буде користь для української справи й нам самим. Наші брати по менших містах богатші під політичним оглядом і фінансовим, а це тому, що у них є більше морального характеру. Вони мають народні доми, мають церкви й більше помагають рідній справі ніж ми. Нас у Ню Йорку є 40 тисяч, а ми не маємо народньої інституції ані за 40 долярів. А зате маємо своїх провокаторів, хрунів і всяких кириннників, на котрих громадянство нарешті мусить звернути увагу й пізнати їх, помимо того, що вони ходять в овечих шкірах.

Василь Дроботій.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА.

Дібралися. Коли славний норвеський письменник Стріндберг жив у Парижі, задержав раз його на вулиці приятель:

— Добре, що стрічаю тебе. Може схочеш мені віддати 50 франків, що я тобі позичив недавно?

— Які 50 франків? Не пригадую собі, щоби я в тебе позичав гроші.

— Не дивота, бо ти був тоді нетверезий. Це було тому тиждень у каварні.

— Ах, тоді! Пригадую собі. Алеж я тобі вже віддав ці гроші.

— Що? Коли?

— Тому три дні; ти був тоді пяний.

ДО ВПОВ. ПП. ДЯКОУЧИТЕЛІВ, ПРОФЕСОРІВ І УРЯДІВ РІДНОЇ ШКОЛИ В АМЕРИЦІ.

Отсим подаємо до відома, що в книгарні Свободи можна одержати шкільні книжки тільки видання п. Матвійчука.

Тут подаємо спис шкільних книжок і їх ціни:

Перша Книжечка (Буквар), М. Матвійчука	**40 ц.**
Друга Книжечка (Читанка для II. кляси), М. Матвійчука	**45 ц.**
Третя Книжечка (Читанка для III. кляси), М. Матвійчука	**60 ц.**
Коротка Історія України, І. Крипякевича	**50 ц.**
Мала Історія України, І. К.	**15 ц.**
Початкова Географія, з багатьома малюнками і картою написав Степан Рудницький	**75 ц.**
Шкільний Співанник, Ф. Колесси	**75 ц.**
„Біблійна Історія старого і нового завіта" для низших кляс середних шкіл, о. д-ра Я. Левицького	**85 ц.**
Катехизм, новий, виданий 1929 р. о. Рудовичем і апробований гр. кат. ординаріятом львівським і другими. Ціна	**40 ц.**

Читанок для четвертої кляси у нас нема ніяких. Робимо заходи, щоби їх видати, але се не буде скорше як на другий рік около вересня. Коли будуть, то тільки видання п. Матвійчука.

ПІДРУЧНИКИ ДЛЯ П. Т. УЧИТЕЛІВ РІДНИХ ШКІЛ.

Кождий учитель Рідної Школи повинен інтересуватися студіюванням методику української мови, а свое знання використувати при навчанню того предмету в школі.

Поручаємо П. Т. Учителям отсі нові підручники методичні:

1. Д. Заклинський: **МЕТОДИКА СТИЛЮ** для всіх шкіл з додатком практичних задач (Методика письменних виробів)	**75 ц.**
2. М. Матвійчук: **МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК** до навчання перших початків українського письма	**75 ц.**
3. Д-р Кость Кисілевський: **МЕТОДИКА** правописних і словесних вправ з додатками: диктати, зразки говірок, спис висловів. Практичний підручник для вчителів і кандидатів учит. звання.	**60 ц.**

Замовлені річи висилаємо відворотною почтою і посилку оплачуємо самі. Гроші належить посилати рівночасно з замовленням. На посліплатою (C. O. D.) книжок невисилаємо.

Повисші книжки можна замовляти у Свободі:

„SVOBODA"

81-83 GRAND STREET. JERSEY CITY, N. J.

Грамен.

БЕЗ ЯЗИКА.

(Гумореска).

—о—

В центрі великого совгороду Москви, на перехрестю, стояла і плакала молода дівчина.

Довкола дівчини зібрався гурток народу. Гурток розрісся в товпу. Товпа зпочатку мовчала. Потім із середини товпи вилетів радісно-дзвінкий, виразний, певний виклик:

— Гроші витягнули — не інакше!

— Або, може бути, здачу всунула поза кишеню. Таке також буває! — прилучився до першого виклику низький, басовий оклик.

Товпа оживилась, ярохнулась миттю та загуділа на ріжні голоси:

— Не будь вороною! Го-го! — Народ тепер злодійський! Недавно ось в одного так-то годинник...

— Годинник, годинник! А відкіля ви знаєте, що вона мала годинник? Вже тут скорочення штатів, звільнення без відшкодування — от тому і реве.

— Тихше, чорте, поганче: куди на дитину садишся! На дитину, кажу.

— Дитину, це можливе. Підкинула, а тепер плаче! Серце не камінь...

— Пождіть, братіки: зараз спитаємо! Требаж справу, як то... розчовпати!

— Скажіть, горожанко... ви саме чого? З якої причини? Образив вас хтось? Пані, гей пані!

Заплака дівчина підвела голову, глянула на товпу скляними, повними тупої розпуки очима та вривано, наче зіпсований грамофон, сказала:

— Я... з провінції. Будь ласка... Може бути, хтонебудь знає? Де є Вище Мистецько-технічне заведення?

— Як? — оторопів питаючий. — Вище мистецьке? Не знаю такої установи!

Товпа загуділа:

— Вище мистецьке зав... Братіки, хто знає? Ні! Вище ми... заведення... веденя... Вище? Га? Нема такого! Що? Цутолп?... Ні, вище мис... Перший раз чую!... Га? Ні, ніхто! Мистецьке... Ні! Га? Го-го! Угу-гу!... Чекай, гроші вкрали!... Мис... Ні!

— О-о, Господи... — протяжно простогнала дівчина. — Третій день розпитую в всіх: ніхто не може сказати!... І в народнім комісаріяті освіти була: не знають! Кудиж мені... Кудиж мені... тепер?

Ті, що питався дівчини, безпомічно розвів руками. В товпі загомоніли непевно і жалісливо:

— Чекайжеж ти, га? Деж то вона допитувалася. В народнім комісаріяті освіти?... Щож це за один?

— То вона, певно, наркомос назває так, братіки!

— Наркомос!... Ну, так: цеж він!... Гі-гі!... Зпочатку то і не попадаєш... У чому річ!

— Якже там його знати?... Вище-мистецько-технічне... То якесь довге скорочення: і не розшифрувати натще!

— Колиб яке інше їй заведення?... Цулп, примірoм... Це я розумію!... Абож Гау, Гвіу, Могес, Обмоху, Цугас.

— Мосгубстрой, Енкавете, Гум, Цсу, Цто, Вкумво, Головхозупр, Мосдрев, Сіндшвейпром...

Із товпи виступив якийсь то бувалий і здогадливий чоловік, шарпнув дівчину за рукав і спитав:

— А що це за установа? Що вам там, треба?

— У... учитися! — хлипала дівчина, — ма... малярства... учитися приїхала!...

— Себто рисувати? — вражувано здивувався бувалий горожанин. — Господиж!... Так цеж вам, напевно, у Вимeтеза треба!

— Таж я кажу!... — насилу витиснула крізь сльози дівчина. У вище мистецько... Вимeтеза!... І ніхто-о... не може... сказати!

— Господи!... Так ви і відразу сказалиби: Вимeтеза! Таж це кожний знає! Вимeтеза цеж!

Товпа радісно та весело підхопила:

— Цеж Вимeтеза! Ще би!... Да, якжеж не знати? Вимeтеза! Ідіть, ви, значить, наліво...

— Вимeтеза!... Звичайне слово, а вона тут голову нам морочить цілісеньку годину!... Ні, щоби просто спитати: Де, мовляв, тут Вимeтеза?

— Вимeтеза!... Так моя племінниця вчиться, знаю! Ходім, пані, я поведу!

— Всі поведемо!... Вимeтеза! Хтож не знав би? Спиталa би відразу — відразу й відповіли б!... Навіть по людському сказати не вмієш!

Дівчина обтерла сльози, всміхнулася та пустилася з юрбою поводаторів до Вимeтези.

Товпа розійшлася. На місці прикрого непорозуміння осталося двоє: старий і молодий.

— Тяжко їм, провінціялам, без язика — сказав молодий. — Колиб не навинувся був той здогадливий — так з нічим вілїхала би дівчина...

Старенький почіхався по потилиці та згодився:

— Без язика годі. Ось учора підійшов до мене якийсь: „Де тут — каже — Державне Політичне Управління?"

— Бач! А щож ви?

— Так щож... Відкіляж мені знати: Політграмоти я не вчився! Може Совнарком йому потрібний, а може, — ЦВК... Чорт його розбере!

Молодий подумав, розчовпував і сказав:

— Це мабуть, будь ласка, він про ДПУ у вас допитувався... Га?

— Може й так — згнати? Хай говорить, як ядловиться, старий. — як це знати? Хай говорить, як ялося, по людському! „Де, мовляв, тут Деписту?" А це державне Політичне! І розчовпай, що йому треба!

КИТАЄЦЬ ПРО КИТАЙ.

Славний китайський письменник, який пише по французьки, Шенг-Ченг, узявся за нелегку працю, познакомити чужинців про свою далеку батьківщину, зацікавити їх Китаєм, життям Китайців, культурою, літературою. Постановив (як це каже в передмові до першого тому своїх творів) освідомити чужинців, що Китай, це ніяка варварська, дика країна, але країна, що в неодному перевищає неодну культурну країну.

Остання Шенг-Ченгова книжка говорить про китайську літературу, про її переміни, про нову літературну мову. Автор пише так цікаво, що книжку читається наче повість.

„Китай, який вважають найконсервативнішою країною Далекого Сходу — каже Шенг-Ченг — ступає попереду велитенського походу азійських народів на стрічу відродження давньої минувшини. Зачинається нова доба в історії цієї прастарої країни. Одним із кроків уперед, який буде переломовим в історії китайського народу, є переворот у китайській літературі, який зроблено за кілька останніх літ. Крок цей причиниться до культурного піднесення цілого народу.

Відомо, що китайська мова була дуже тяжка і для широких мас неможлива до вивчення, бо її передавали не буквами, а ідеограмами (образками). Таких ідеограмів було щось 30 тисяч. Писані тією мовою літературні твори не були доступні для широкого загалу. Тому серед Китайців такий низький рівень освіти."

Цю мову треба було конче вреформувати.

Шенг-Ченг описує індивідуальність пересічного Китайця та стверджує на основі особистих вражінь і численних подорожей, що в ніякім народі нема такого бажання знання, як у китайськім народі. Китаєць хотів би все знати, все вміти. І тому мусів вкінці проломити мур, себто скомплікованну, відірвану від життя та в щоденній бесіді невживану мову, яка відгороджувала його від знання. Мусів змінити письменні знаки, яких не розумів.

„Культурна" революція, як її називає Шенг-Ченг, почалася в 1924. році. Вже тоді національний університет у Пекіні уложив азбуку 36 букв і почав пропаганду народньої мови, загально зрозумілої, що є північно-китайським діялектом. у 1926. році став уже появлятися в Пекіні орган нового напрямку „Нова Молодь". Це був місячник, який пропоував справжню літературну революцію, проклямував зірвати із старою клясичною літературою, доступною для небагатьох учених, а створити нову, національну літературу. Держатися оподалік від літератури, яка не має нічого спільного зі суспільністю, а побудувати нову, доступну для широких мас.

— Прошу мені показати — каже Шенг-Ченг — нарід, який із таким запалом виявляв би бажання знання, як Китайці. А стверджую: „Нова Молодь" осягнула велитенський наклад 50 міліонів примірників. Купували цей місячник усі, навіть ті, що ще не вміли читати, щоби задокументувати свою солідарність і своє бажання науки. Такого величенного одушевлення не викликала ніяка реформа в ніякій країні — тимбільше не викликало би його заповідження загального знищення анальфабетизму. І в цьому міститься перше ство китайського народу перед гордою та певною себе Европою.

Самособою, мусіла теж повстати сильна опозиція. Одначе опозиція була недоцільна та мусіла розбитися об могутнє бажання цілого народу. До двох літ, до 1928. р., в Китаю виходило вже около 400 часописів у розговірній мові. В 1928. році мову цю введено до народних шкіл для дітей та дорослих. На цю мову перекладають усі книжки та підручники. Почитність зростає дуже скоро.

В 1929. році народню мову признано вже офіціяльно. Консерватисти бороняться завзято; кажуть, що нова мова грозить забуттям і усуненням у тінь бібліотек пребогатої літератури в клясичній мові. Одначе це не може бути перешкодою для життя нового Китаю".

— І нині — каже Шенг-Ченг — йдемо великими кроками на стрічу цивілізації. Тай зайдемо там далі і скорше, ніж Европа уявляє собі. Зайдемо, бо маємо незломну волю, бо маємо нашу „дику" азійську впертість. Хочемо вчитися, а коли хочемо, навчимося богато.

І прийде день, коли Европа, здивована, протре собі очи, пробудиться наразі зі сну.

Перестане тоді говорити з погордою про варварський Китай — коли стрінеться з такою могутністю, не лише мілітарною, але й культурною, про яку досі їй навіть не снилося.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

$157 з родинної забави на інвалідів.

Родина, знакомі та приятелі забажали зложити побажання нашому відомому громадянинови Романови Слободянови зприводу його 40-літних уродин.

В неділю, дня 20, жовтня, заповнилася гостинна хата Шановного Господаря гістьми, котрі прибули зблизька й здалека. Чесні гості прислухувалися „радіовому концертови", на якім співав Хор Закарпатських Українців наші чудові українські пісні. По концерті самі гості затягнули наших лемківських пісень.

Підчас гостини виголошено цілий ряд промов. Господареви не дали говорити, бо казали, що він і так вже доволі наговорився на всіх вічах, конвенціях, святах і ріжних инших нагодах, то хай відпочиває хоч на своїм святі.

Переведено рівнож збірку й на допомогу Рідному Краєви. Зібрано на будову Дому Інвалідів $54.

Коли збирали жертви на інвалідів, Шановний Господар просив присутних, щоб йому дали слово хоч у справі збірки. Тоді заявив, що справді він робітник і як кождий знає, не униває в достатках, а тяжко працює, але в таку хвилю радости не може він забути за тих, що своє життя наразили в обороні рідної землі. Тому сьогодні прилучається до пощукуваних столоверських жертводавців і складає від себе $100 на будову Дому Українських Інвалідів у Львові.

Жертвували: Роман Слободян $100; по $5: В. Кедровський, Василь Левчик, Іван і Павлина Каштанюки, Л. Мигуга, Анастазія Чаплинська; по $4: Юрій Молчан, Григорій Дідоха; по $3: Омелян Ревюк, Гандзя Ревюк, П. Маціловський, А. Поливчак; по $2: о. М. Кінаш, Гавриїл Слободян; по $1: Марія Левчик, Стефан Слободян, Тимко Слободян, п-ні Федаш, Ф. Федаш, п-ні Фецула. М. Фецула, п-ні Маціловська.

Разом зібрано $157. Гроші відослано до краю через Обєднання.

МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Збірка на інвалідів.

В місяці вересни б. р. відбулися зборі Українського Народного Дому при українській православній церкві, на яких председатель Ст. Коцюба згадав про теперішне положення нашого народу під Польщею, а зосібна про те, що Українці зіпсували параду на „всхідних таргах" за що ляцька поліція переводить тепер ревізії поміж визначнішими Українцями і масові арешти української молоді. Ті бомби, що впали у Львові засвідчили, що український нарід бореться і буде боротись за своє визволення. Ляхи хотіли почванитись перед чужинцями, що тільки вони є правними господарями Львова, та ціла церемонія була зіпсута революційною демонстрацією Українців. Тому, говорив громадянин Коцюба, треба нашим братам прийти знову з поміччу в їх боротьбі проти наїздника Ляха. Збіркою на інвалідів занялись П. Качмар і Василь Проць, У. С. Стрілець.

Зложили: Н. Н. 2 дол.; по 1 дол.: С. Рихлій, С. Макара, В. Михальчишин, П. Качмар, С. Коцюба, П. Кольба, О. Кузик, А. Думенчук, М. Грубрин, К. Бреняк, П. Гайва, О. Пилатюк, П. Приймак, В. Проць (У. С. С.); по 50 цнт.: Д. Попко, І. Стрілець, А. Процай, М. Гаврилюк, І. Гарасим, Д. Худяк, І. Пастух, В. Вуйцик, І. Єтка, М. Касіян, П. Мартинчук, П. Садовий, М. Пасічник, М. Рихлієва, О. Попкова, В. Мельник, Н. Процьків, І. Лазовський, О. Горбуль, М. Гаврилюківна; по 25 цнт.: Т. Кохан, С. Юрків, В. Хай, Г. Менюк, В. Демянюк, О. Шипот. Разом зібрано $27.50, які вислано до краю через Обєднання.

Громадянин.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На бойовий фонд.

Дня 18 жовтня відбувся в салі Народного Дому для членів українського запомогового товариства „Дністер" вечір українських національних танків артиста Василя Авраменка.

Чистий дохід виносив $25.35, які призначено на бойовий фонд, а гроші вислано до краю через Обєднання.

СВЯТО УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ В НЮАРКУ!

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 27-ГО ЖОВТНЯ 1929 РОКУ

відсвяткує нюарська громада Листопадове Свято в слідуючім порядку:

О год. 12-тій по Службі Божій в укр. кат. церкві при Мортон улици відправиться поминальне Богослуження за наших борців-героїв, які полягли в битві за свободу Української Держави. На це Богослуження виступлять в параді всі Братства, Товариства, Сестрицтва й Тов. Союз Української Молоді.

О годині 4-тій пополудни точно розпічнеться

ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ

В ГАЛИ „Y. M. & Y. W. H. ASS'N (де була конвенція У. Н. С.)
652 HIGH STREET, NEWARK, N. J.

На святі буде присутна достойна гостя Впов. пані О. КИСІЛЕВСЬКА, українська писателька і сенаторка зі Старого Краю.

Концертову програму виконає Тов. Боян при співучасти солістів й солісток. — Дірігент п. Т. Каськів.

Чистий дохід призначений на інвалідів.

Просимо Український Загал з Нюарку і з околиці взяти численну участь в цім святі, а при нагоді побачите й почуєте вістку зі Старого Краю з уст Впов. пані О. Кисілевської.

248-50 Комітет.

ВЕЧЕРА

В ЧЕСТЬ СЕНАТОРКИ ОЛЕНИ КИСІЛЕВСЬКОЇ УСТРОЄНА СОЮЗОМ УКРАЇНОК В АМЕРИЦІ

— відбудеться —

У ВІВТОРОК, 29-ГО ЖОВТНЯ 1929 РОКУ

В „АРІСТОКРАТ",
69 SAINT MARKS PLACE, NEW YORK CITY.

ПОЧАТОК ВЕЧЕРІ ТОЧНО О ГОДИНІ 8-МІЙ.

По вечері відбудеться музикально-вокальна програма з участю учеників школи Авраменка.

Бажаючих взяти участь в тій вечері просимо прислати свої зголошення не пізніше 26 жовтня на адресу Союза Українок в Америці:
129 EAST 7th STREET, NEW YORK CITY.

Стрій звичайний.

248,50 КОМІТЕТ.

ШКОЛА УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТАНКУ Й БАЛЄТУ

Артиста-балетмайстра ВАСИЛЯ АВРАМЕНКА
В М. НЮ ЙОРКУ, Н. Й.

продовжує прийом учнів на такі курси:

1) Звичайний — для новозаписаних учнів,
2) Вищий — для тих, що пройшли звичайний курс,
3) Інструкторський — для тих, що хотілиб стати інструкторами або учителями українського танку,
4) Спеціяльний курс легких танців для старших осіб, що потребують ритмічної руханки (редюс).

В ПРОГРАМУ ВХОДЯТЬ найкращі українські народні, селянські, гуцульські чумацькі та козацькі танці, як гуртові, так і сольові.

Особам, що не можуть ходити до школи, уділюються приватні лекції.

ВПИСУВАТИСЯ ДО ШКОЛИ МОЖНА: а) в музичнім складі п. Сурмача, 103 Авеню А, Ню Йорк, телефон Драй Дак 3752; б) в Українськім Народнім Домі, 217-219 Іст 6-та Стр., Ню Йорк, Н. Й., від 5 год. до 10 год. вечером, в кімнаті ч. 1 (на горі). 240,2,4

ВІК ЛЮДИНИ.

(Болгарська казка).

Коли Бог скінчив уже творити світ, прийшов до Нього чоловік і сказав:

— Ти створив мене, Господи, то будь ласка сказати мені, як довго маю жити та що маю робити?

Господь відповів:

— Житимеш трицять літ, будеш їсти, що лише захочеш, коби лише не пошкодило тобі на здоровлі, а працею твоєю буде: приказувати всім на світі.

Чоловік відповів:

— Дякую Тобі, Творче, за таке приємне життя, та чому воно має бути таке коротке?

— Відійди та сиди в куті, — була відповідь Господа Бога.

Потім підійшов віл до Господа та сказав:

— Ти створив мене звірям, то будь ласка сказати мені, як довго маю жити, з чого маю жити та що робити?

А Бог відповів йому:

— Бачиш отсього чоловіка, що сидить оттам у куті? Це буде твій господар, мусиш йому тягнути віз і плуг, поживою тобі буде трава та сіно, а житимеш трицять літ.

— Ах, Господоньку! — озвався віл. — Якеж це страшне життя! Змилосердися наді мною, вкороти його на кілька літ!

Чоловік, як почув це, став махати рукою, аж Бог підійшов до нього, а тоді прошептав йому на вухо:

— Господи Боже! Забери йому кілька літ, а дай мені.

Бог усміхнувся щиро та сказав йому:

— Щоби вам обом догодити, забираю волові двацять літ і віддаю їх чоловікові.

Потім прийшов пес до Господа Бога та спитав, що має робити, що їсти та як довго житиме. Бог каже йому:

— Бачиш там чоловіка, що сидить у куті? Це буде твій господар. Пильнуватимеш його хати, його череди та його майна. Їстимеш кости й останки з його стола, а житимеш трицять літ.

— Ах, Боже — відповів пес. — Забери мені кілька літ такого нужденного життя!

І так, як передше, чоловік замахав руками та просив Бога, щоби забрав собаці кілька літ, а дав їх йому.

І знову Господь усміхнувся тай каже:

— Щоби вам обом догодити, забираю псові двацять літ і даю їх чоловікові.

Остання прийшла до Господа Бога малпа та завдала Йому ті самі питання. А Бог відповів їй:

— Бачиш чоловіка там у куті? Він буде твоїм паном, будеш живитися овочами, горіхами. А ти забавлятимеш його жартами та житимеш трицять літ.

І знову малпа благала Бога, щоби скоротив їй це марне життя, а Госпоьь знову усміхнувся ласкаво та сказав:

— Щоби догодити вам обом, відбираю малпі двацять літ і віддаю їх чоловікові.

І так чоловік дістав разом девятьдесять літ життя. Та щож діється з ним у житті? Ось до трицятого року життя жиє весело — як чоловік — є вільний. Від трицять літ до пятьдесять гарує наче віл, має ярмо на карку, та працює в поті чола на жінку та дітей і робить усе, коби лише на старісті придбати трохи грошей та мати шматок хліба.

Після пятьдесятого року вже майже не зборгується, зате пильнує, наче собака, того, що придбав, щоби йому якийсь несовісний чоловік із того щось не вкрав; свариться з усіми, хто хотів би зменшити його дорібок.

Від вісімдесятки до девятьдесятки жиє наче малпа, бавлять ним внуки та правнуки, а інші насміхаються з дідуся, якому не служить уже память. Від дитинне.

СХІДНІ ПРИПОВІДКИ.

(За Шекудом-Еміром).

Нема таких глухих, що не чули би доброго, яке про них говорено.

Найгарніша приязнь має в собі погані брехні та дрібні зради.

Хоч мудрі звичайно є поважні, то на основі цього не ялося ще судити про людей, бо бувають і дурні, що виглядають поважно.

Не давай фальшивого гроша фальшивому еліпцеві. Обманство другого ще не дає тобі права обманювати. І в злодія не ялося красти.

Зора, гарна Зора не сміється вже й не говорить. Що це? Може в неї зломане серце? Ні, зломаний зуб.

— Чому ти не довіряєш мені? — спитав дворак каліфа Гормуса. — Бо я зробив помилки, а ти не звернув мені на них уваги, — відповів каліф. — Коли ти бачив мої помилки, а мовчав, то ти зрадник; коли ти не бачив їх, то ти дурень.

Raising the Family— Pa's worse off now than he was before! Fisher

THAT HAIR RESTORER OF "HENS" WHAT I USED LAST NIGHT HAS STARTED SMOOTH HAIRS ALREADY
WHAT ARE YOU TALKIN' ABOUT?
FEEL EM!
DO MY EYES DECEIVE ME! SOPHIE C'MERE QUICK!
I AINT SEEIN' WRONG AM I?
SURE'S YOUR ALIVE FANNY
THEM HAIRS IS PURPLE!

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЯ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".